

Iedereen erop vooruit met de nieuwe pensioenwet WTP? Vergeet het maar!

Bij de behandeling van de WTP hebben de overheid en de vakbonden beloofd dat iedereen erop vooruit zou gaan. Er zijn ondertussen door pensioenfondsen aardig wat **transitieplannen** bekend gemaakt waarin de overgang naar het nieuwe stelsel wordt beschreven. Daarin moeten we dus kunnen zien in hoeverre die belofte "iedereen erop vooruit" wordt waargemaakt.

Op de transitiedatum wordt het huidige collectieve pensioenvermogen over de individuele deelnemers-potjes verdeeld. Op basis van die verdeling kun je zien wat er van de beloftes terecht komt.

Om te beginnen krijgt iedereen het vermogen dat nodig is om de huidige opgebouwde pensioenrechten te betalen. Daarvoor is 100% dekkinggraad nodig.

Vervolgens is er een verplichte reserve (Minimaal Vereist Eigen Vermogen MVEV) en een operationele reserve, samen 2%.

Dan moet de generatie 40 tot 67 jaar gecompenseerd worden voor het afschaffen van de doorsnee premie. Dat kost bij de meeste fondsen ongeveer 3%.

De volgende stap is het vullen van de solidariteitsreserve. Hiervoor reserveren de fondsen doorgaans 5% vermogen.

De teller staat nu dus al op 110% dekkinggraad.

Maar nu heeft de overheid voorgeschreven dat er ook een spreidingsreserve moet komen om te voorkomen dat de pensioenen jaarlijks te veel met de beurskoersen op en neer gaan. Met andere woorden: de politiek wilde een onzeker Casino-pensioen maar vond achteraf dat het ook niet al te wild moet worden. De meeste fondsen kiezen voor een spreidingsstermijn van 5 jaar. Dat betekent dat jaarlijks 1/5 deel van de spreidingsreserve beschikbaar is voor het verhogen van de pensioenen. Om een inflatie van 2% te kunnen compenseren, is dan dus een spreidingsreserve van 10% nodig.

Spreidingsreserve

Die spreidingsreserve zal voor velen iets nieuws zijn, die stond niet in de WTP en je vindt hem ook in geen van de transitieplannen van de fondsen terug. Het is een gevolg van het amendement Palland (CDA) dat zegt dat de individuele vermogens van de gepensioneerde deelnemers onderling herverdeeld mogen worden om tot een gelijke indexatie, ongeacht leeftijd, voor alle lopende pensioenen te komen. Nu past dat amendement totaal niet in een wet die juist geschreven is om herverdeling (=solidariteit) tussen verschillende leeftijdsgroepen te verhinderen. Het amendement is dan ook zeer tegen de zin van de minister en de DNB aangenomen door een kamermeerderheid die blijkbaar niet begreep dat dit volledig tegen de bedoeling van de wet in gaat. Omdat de pensioen-consultants niet begrepen hoe ze zo'n amendement dat niet in de wet past moesten uitvoeren is er een (concept) AMvB uitgekomen die in detail voorschrijft hoe het moet.

Voor diegenen die geen zin hebben zich door deze concept AMvB heen te worstelen een korte samenvatting:

1. Voor fondsen die de solidaire premiereregeling met gelijke pensioenaanpassingen voor alle gepensioneerden toepassen is een spreidingsreserve verplicht.
2. Het behaalde rendement op het vermogen van de gepensioneerden wordt in de spreidingsreserve gestort.
3. Jaarlijks is een vaste fractie van de reserve beschikbaar om het pensioen aan te passen. Bij een 5 jaars spreidingsperiode is dat dus 1/5 deel van de reserve.

4. De individuele pensioenvermogens worden samen met een bijdrage uit de spreidingsreserve jaarlijks herverdeeld onder de gepensioneerden om tot een voor iedereen gelijke aanpassing (indexatie) te komen.
5. Wie met pensioen gaat moet zich dekkingsgraad neutraal inkopen in de spreidingsreserve. Dus als de reserve 10% is, dan wordt bij pensionering 10% van het individuele kapitaal in de reserve gestort.
6. De spreidingsreserve mag niet gecombineerd worden met de solidariteitsreserve. De DNB vindt namelijk dat er voor ieder mogelijk risico een aparte reserve moet komen. Dat is niet slim want zo heb je veel meer reserves nodig dan wanneer je de risico's combineert.

Om het pensioen met 2% te verhogen is dan dus, bij een 5 jaars spreidingsperiode, een reserve van 10% nodig. De reserve hoeft bij aanvang van de WTP niet gevuld te worden. Maar als je met een lege reserve begint, dan is het gevolg dat in de eerste paar jaar het grootste deel van het rendement niet wordt omgezet in pensioen, maar wordt gebruikt om de spreidingsreserve te vullen. Bij 35% aandelenbelegging voor de gepensioneerden kom je uit op een verwacht over-rendement van ongeveer 1%. Bij een 5 jaars spreidingsperiode is er dan 0,2% beschikbaar voor indexatie in het eerste jaar na de transitie. In het 2^e jaar zou het dan 0,4% worden. Na 5 jaar blijft de verwachte indexatie dan op 1% steken. En dat bij een verwachte inflatie van 2%.

Alle potjes bij elkaar

Als we nu alle potjes bij elkaar optellen blijkt dat er pas bij een dekkingsgraad van meer dan 120% iets te verdelen is. Dat is nu jammer, want de gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen ligt rond de 118%. Het ambtenarenfonds ABP zit zelfs op slechts 114% en het zorgfonds PFZW op 109,4% (juli 2024).

Toch willen de fondsen op transitiedatum iets kunnen uitdelen om te laten zien dat de WTP een succes is. En met een beetje creativiteit kan dat ook. Zo heeft PFZW al bekend gemaakt dat ze de komende jaren niet meer gaan indexeren. Zo bouwen ze een spaarpotje op dat ze kunnen uitdelen op de transitiedatum. Het is dat PFZW niet meer in tabak belegt, anders zou dit toch een sigaar uit eigen doos zijn. En je kan natuurlijk ook met een lege spreidingsreserve beginnen. Dat scheelt 10% dekkingsgraad. Dat het gevolg is dat er in de jaren na de transitie nauwelijks geïndexeerd kan worden omdat eerst de spreidingsreserve weer gevuld moet worden is dan van later zorg.

Ook in het nieuwe stelsel is prijscompensatie voor de gepensioneerden pas mogelijk bij een dekkingsgraad van meer dan 115%. Dat is niet wezenlijk anders dan in het oude stelsel.

Maar er is toch beloofd dat er in het nieuwe stelsel sneller geïndexeerd kan worden omdat er geen buffers meer zijn die eerst aangevuld moeten worden? Dat is zeker beloofd, maar er is natuurlijk nooit beloofd dat de beloftes ook nagekomen zullen worden.

Emiel Stolp
Aug 2024